

WYROK TRYBUNAŁU (czwarta izba)

z dnia 22 stycznia 2015 r. (*)

Odesłanie prejudycjalne – Własność intelektualna – Prawo autorskie i prawa pokrewne – Dyrektywa 2001/29/WE – Artykuł 4 – Prawo do rozpowszechniania – Zasada wyczerpania – Pojęcie przedmiotu – Transfer obrazu chronionego dzieła z plakatu papierowego na płótno malarskie – Zamiana nośnika – Wpływ na wyczerpanie

W sprawie C-419/13

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Hoge Raad der Nederlanden (Niderlandy) postanowieniem z dnia 12 lipca 2013 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 24 lipca 2013 r., w postępowaniu:

Art & Allposters International BV

przeciwko

Stichting Pictoright,

TRYBUNAŁ (czwarta izba),

w składzie: L. Bay Larsen, prezes izby, K. Lenaerts, wiceprezes Trybunału, pełniący obowiązki sędziego czwartej izby, K. Jürimäe (sprawozdawca), M. Safjan i A. Prechal, sędziowie,

rzecznik generalny: P. Cruz Villalón,

sekretarz: C. Strömholm, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 22 maja 2014 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Art & Allposters International BV przez T. Cohena Jehorama oraz P.N.A.M. Claassena, advocaten,
- w imieniu Stichting Pictoright przez M. van Heezik, A.M. van Aerdego oraz E.J. Hengevelde, advocaten,
- w imieniu rządu francuskiego przez D. Colasa oraz F.X. Bréchota, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu Zjednoczonego Królestwa przez V. Kaye, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez N. Saundersa, barrister,

- w imieniu Komisji Europejskiej przez J. Samnadda oraz F. Wilmana, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 11 września 2014 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 4 dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym (Dz.U. L 167, s. 10).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu między Art & Allposters International BV (zwaną dalej „Allposters”) a Stichting Pictoright (zwaną dalej „Pictoright”) w przedmiocie ewentualnego naruszenia przez Allposters praw autorskich, z których korzysta Pictoright, wynikającego z transferu obrazów dzieł chronionych z plakatu papierowego na płótno malarskie i sprzedaży tych obrazów na tym nowym nośniku.

Ramy prawne

Prawo międzynarodowe

Traktat WIPO o prawie autorskim

- 3 Światowa Organizacja Własności Intelektualnej (WIPO) przyjęła w Genewie w dniu 20 grudnia 1996 r. traktat WIPO o prawie autorskim (zwany dalej „traktatem WIPO o prawie autorskim”). Traktat ten został zatwierdzony w imieniu Wspólnoty Europejskiej decyzją Rady 2000/278/WE z dnia 16 marca 2000 r. (Dz.U. L 89, s. 6).
- 4 Wspomniany traktat przewiduje w art. 1 ust. 4, że umawiające się strony zastosują się do art. 1–21 i do załącznika do Konwencji o ochronie dzieł literackich i artystycznych, podpisanej w Bernie w dniu 9 września 1886 r. (akt paryski z dnia 24 lipca 1971 r.), w brzmieniu po zmianie z dnia 28 września 1979 r. (zwanej dalej „konwencją berneńską”).
- 5 Artykuł 6 traktatu WIPO o prawie autorskim, zatytułowany „Prawo wprowadzania do obrotu”, stanowi:

„(1) Autorom utworów literackich i artystycznych przysługuje wyłączne prawo zezwalania na publiczne udostępnianie oryginału i wielokrotnionych egzemplarzy utworów drogą sprzedaży lub innej formy przeniesienia własności.

(2) Niniejszy traktat nie ogranicza swobody umawiających się stron określenia ewentualnych warunków, w których następuje wyczerpanie prawa, o którym mowa w ustępie (1), po dokonanej za zezwoleniem autora pierwszej sprzedaży lub innej formy

przeniesienia własności oryginału lub zwielokrotnionego egzemplarza utworu”.

Konwencja berneńska

- 6 Artykuł 12 konwencji berneńskiej, zatytułowany „Prawo do adaptacji, aranżacji i innych przeróbek” [tłumaczenie nieoficjalne tytułu] stanowi:

„Autorzy dzieł literackich lub artystycznych korzystają z wyłącznego prawa do udzielania zezwoleń na adaptację, aranżację i inne przeróbki swych dzieł”.

Prawo Unii

- 7 Motywy 9, 10, 28 i 31 dyrektywy 2001/29 mają następujące brzmienie:

„(9) Wszelka harmonizacja praw autorskich i pokrewnych opiera się na wysokim poziomie ochrony, odkąd prawa te mają zasadnicze znaczenie dla twórczości intelektualnej [...].

(10) Autorzy i artyści wykonawcy, aby móc kontynuować swoją twórczą i artystyczną pracę, muszą otrzymywać stosowne wynagrodzenie za korzystanie z ich utworów [...].

[...]

(28) Ochrona prawa autorskiego na mocy niniejszej dyrektywy obejmuje wyłączone prawo do kontrolowania dystrybucji utworu w postaci materialnego nośnika. Pierwsza sprzedaż na obszarze Wspólnoty oryginału utworu lub jego kopii przez podmiot praw autorskich lub za jego zezwoleniem wyczerpuje całkowicie prawo do kontrolowania odprzedaży tego przedmiotu na obszarze Wspólnoty. Prawo to nie powinno zostać wyczerpane w wyniku sprzedaży oryginału lub jego kopii poza obszarem Wspólnoty przez podmiot praw autorskich lub za jego zezwoleniem [...].

[...]

(31) Należy zabezpieczyć właściwą równowagę praw i interesów między różnymi kategoriami podmiotów praw autorskich, jak również między nimi a użytkownikami przedmiotów objętych ochroną. Istniejące wyjątki i ograniczenia praw, takie jakie przewidziane zostały przez państwa członkowskie, należy ponownie rozpatrzyć z uwzględnieniem nowego środowiska elektronicznego. Istniejące różnice w wyjątkach i ograniczeniach wobec niektórych zastrzeżonych czynności mają bezpośredni negatywny wpływ na funkcjonowanie rynku wewnętrznego w dziedzinie praw autorskich i pokrewnych. Różnice te mogłyby się uwidocznic wraz z dalszym rozwojem korzystania z utworów w działalności transgranicznej i działalności prowadzonej pomiędzy granicami. Dla zapewnienia prawidłowego funkcjonowania rynku wewnętrznego wyjątki te i ograniczenia należy określić w bardziej jednolity sposób. Stopień harmonizacji tych wyjątków powinien być oparty na ich wpływie na prawidłowe funkcjonowanie rynku wewnętrznego”.

- 8 Zgodnie z art. 2 tej dyrektywy, zatytułowanym „Prawo do zwielokrotniania utworu”:
- „Państwa członkowskie przewidują wyłączne prawo do zezwalania lub zabraniań bezpośredniego lub pośredniego, tymczasowego lub stałego zwielokrotniania utworu, przy wykorzystaniu wszelkich środków i w jakiegokolwiek formie, w całości lub częściowo:
- a) autorom – w odniesieniu do ich utworów;
- [...]”.
- 9 Artykuł 4 wspomnianej dyrektywy, zatytułowany „Prawo do rozpowszechniania”, stanowi:
- „1. Państwa członkowskie powinny przewidzieć dla autorów wyłączne prawo do zezwalania lub zabraniań jakiegokolwiek formy publicznego rozpowszechniania oryginału swoich utworów lub ich kopii w drodze sprzedaży lub w inny sposób.
2. Prawo do rozpowszechniania na obszarze Wspólnoty oryginału lub kopii danego utworu wyczerpuje się tylko w przypadku pierwszej sprzedaży danego przedmiotu lub innego przeniesienia własności na obszarze Wspólnoty przez podmiot praw autorskich lub za jego zezwoleniem”.
- Prawo niderlandzkie*
- 10 Artykuł 4 ust. 1 dyrektywy 2001/29 został transponowany do prawa krajowego przez art. 1 i art. 12 ust. 1 pkt 1 Auteurswet (ustawy o prawie autorskim z dnia 23 września 1912 r., zwanej dalej „ustawą o prawie autorskim”).
- 11 Artykuł 1 tej ustawy stanowi:
- „Prawo autorskie jest wyłącznym prawem autora dzieła literackiego, naukowego lub artystycznego lub jego następców prawnych do udostępniania lub zwielokrotniania tego dzieła, z zastrzeżeniem ograniczeń przewidzianych w ustawie”.
- 12 Zgodnie z art. 12 ust. 1 tej ustawy:
- „Przez udostępnianie dzieła literackiego, naukowego lub artystycznego rozumie się między innymi
- 1° udostępnianie kopii dzieła w całości lub w części [...]”.
- 13 Artykuł 12b ustawy o prawie autorskim, którego celem jest transpozycja art. 4 ust. 2 dyrektywy 2001/29 do prawa krajowego, ma następujące brzmienie:
- „Jeżeli kopia dzieła literackiego, naukowego lub artystycznego została wprowadzona do obrotu w drodze przeniesienia własności po raz pierwszy w państwie członkowskim Unii Europejskiej lub państwie będącym stroną porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym [EOG] przez autora lub przez jego następcę prawnego lub za jego zgodą, wprowadzenie do obrotu owej kopii w innej formie, z wyjątkiem najmu lub

pożyczki, nie stanowi naruszenia prawa autorskiego”.

Postępowanie przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

- 14 Pictoright jest niderlandzką spółką zbiorowego zarządzania prawami autorskimi chroniącą interesy zrzeszonych w niej podmiotów prawa autorskiego. Reprezentuje ona również w Niderlandach interesy artystów zagranicznych i ich spadkobierców na podstawie umów z posiadającymi ten sam cel podmiotami zagranicznymi. Pictoright posiada pełnomocnictwo do gospodarczego wykorzystania praw autorskich w imieniu uprawnionych z tytułu tych praw podmiotów, zwłaszcza poprzez udzielanie licencji i podejmowanie działań przeciwko naruszeniom tych praw.
- 15 Allposters oferuje na swoich stronach internetowych plakaty i inne rodzaje reprodukcji dzieł sztuki znanych malarzy objętych wykorzystywanymi przez Pictoright prawami autorskimi. Allposters oferuje zwłaszcza swoim klientom reprodukcje w formie plakatów, plakatów w ramach, plakatów na drewnie lub płócien malarskich. Celem uzyskania tego ostatniego produktu na plakat papierowy przedstawiający wybrane dzieło sztuki nakłada się najpierw warstwę z tworzywa sztucznego (laminat), następnie figurujący na plakacie obraz przenosi się za pomocą techniki chemicznej z papieru na płótno malarskie, wreszcie płótno to naciąga się na drewnianą ramę. Po dokonaniu tej czynności obraz dzieła znika z papierowego nośnika. Allposters określa tę technikę i jej wynik jako „transfer na płótno malarskie”.
- 16 Pictoright sprzeciwiła się sprzedaży transferów na płótno malarskie reprodukujących chronione prawami autorskimi dzieła sztuki bez zgody będących uprawnionymi z tych praw jej klientów i wezwała Allposters do zaprzestania tego rodzaju działalności, grożąc jej wniesieniem powództwa do sądu.
- 17 Ponieważ Allposters nie zastosowała się do tego żądania, Pictoright wniosła przeciwko niej powództwo do Rechtbank Roermond (sądu pierwszej instancji w Roermond) celem uzyskania nakazu zaprzestania przez Allposters wszelkiego naruszania, zarówno bezpośredniego, jak i pośredniego, praw autorskich oraz osobistych praw autorskich uprawnionych z tytułu prawa autorskiego.
- 18 Wyrokiem z dnia 22 września 2010 r. Rechtbank Roermond oddalił to powództwo. Pictoright wniosła więc odwołanie od tego wyroku do Gerechtshof te ‘s-Hertogenbosch (sądu apelacyjnego w ‘s-Hertogenbosch), który wyrokiem z dnia 3 stycznia 2012 r. uchylił tenże wyrok i uwzględnił w dużej mierze żądania Pictoright.
- 19 Zdaniem tego ostatniego sądu sprzedaż plakatu czy płótna będącego reprodukcją dzieła artystycznego stanowi udostępnianie w rozumieniu prawa irlandzkiego. Z wyroku z dnia 19 stycznia 1979 r. w sprawie Hoge Raad der Nederlanden (NJ 1979/412, Poortvliet) wynika bowiem, iż do kolejnego udostępnienia w rozumieniu art. 12 ustawy o prawie autorskim dochodzi wówczas, gdy sprzedawana przez uprawnionego z tego prawa kopia dzieła jest rozpowszechniana publicznie w odmiennej formie, ponieważ ten kto sprzedaje kopię w tej nowej formie, posiada nową możliwość gospodarczego wykorzystania tego dzieła (tak zwana „doktryna Poortvliet”). Stwierdzając, iż papierowy plakat sprzedawany za zgodą uprawnionego z prawa autorskiego uległ zasadniczej zmianie stwarzającej Allposters nowe możliwości jego gospodarczego

wykorzystania ze względu na to, iż zmiana ta umożliwia stosowanie podwyższonych cen i dotarcie do odmiennej grupy klientów, *Gerechtshof te 's-Hertogenbosch* uznał, że sprzedaż transferów na płótno malarskie stanowi zakazane zgodnie z prawem krajowym udostępnianie i oddalił argument *Allposters* dotyczący wyczerpania prawa do rozpowszechniania.

- 20 *Allposters* wniosła skargę kasacyjną do sądu odsyłającego. Kwestionuje ona zwłaszcza adekwatność zastosowania doktryny *Poortvliet* w niniejszej sprawie oraz wykładnię, jaka została dokonana w odniesieniu do pojęć wyczerpania i udostępniania, które jej zdaniem zostały zharmonizowane w ramach Unii. *Allposters* uważa, że wyczerpanie prawa do rozpowszechniania w rozumieniu art. 4 ust. 2 dyrektywy 2001/29 następuje w przypadku rozpowszechnienia dzieła wyrażonego w przedmiocie materialnym, jeżeli przedmiot ten został wystawiony na sprzedaż przez uprawnionego z tytułu prawa autorskiego lub za jego zgodą. Następująca ewentualnie później zmiana tego przedmiotu nie będzie miała żadnego wpływu na wyczerpanie prawa do rozpowszechniania. *Pictoright* utrzymuje natomiast, że w braku harmonizacji prawa do adaptacji w prawie Unii w dziedzinie prawa autorskiego nadal obowiązuje lub jest przynajmniej zgodna z prawem Unii doktryna *Poortvliet*.
- 21 W tych okolicznościach *Hoge Raad der Nederlanden* postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
- „1) Czy art. 4 dyrektywy 2001/29/WE reguluje kwestię, czy prawo do rozpowszechniania przysługujące podmiotowi praw autorskich może znaleźć zastosowanie do reprodukcji dzieła chronionego prawem autorskim, które zostało zbyte i dostarczone na obszarze Europejskiego Obszaru Gospodarczego przez podmiot praw autorskich lub za jego zgodą, jeżeli reprodukcja ta została następnie zmieniona w zakresie formy i w takiej formie została ponownie wprowadzona do obrotu?
- 2) a) W przypadku udzielenia pozytywnej odpowiedzi na pytanie pierwsze: Czy okoliczność, że dokonano zmiany w rozumieniu pytania pierwszego, ma znaczenie dla udzielenia odpowiedzi na pytanie, czy wyczerpanie w rozumieniu art. 4 ust. 2 dyrektywy 2001/29 zostało udaremnione, czy też przełamane?
- b) W przypadku udzielania pozytywnej odpowiedzi na pytanie 2a: Jakie kryteria powinny zostać zastosowane, aby przyjąć wystąpienie zmiany formy reprodukcji, która prowadzi do udaremnienia lub też do przełamania wyczerpania w rozumieniu art. 4 ust. 2 dyrektywy 2001/29?
- c) Czy kryteria te pozostawiają miejsce dla kryterium rozwiniętego w prawie niderlandzkim, zgodnie z którym wyczerpanie jest już wykluczone z tego względu, że dokonający ponownej sprzedaży nadal reprodukcjom inną formę i rozpowszechniał je publicznie w tej formie (wyrok *Hoge Raad* z dnia 19 stycznia 1979 r., *Poortvliet*, NJ 1979/412)?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

- 22 Właściwość Trybunału w ramach postępowania przewidzianego w art. 267 TFUE

ograniczona jest do badania jedynie przepisów prawa Unii, tak że Trybunał nie jest powołany do rozstrzygania w przedmiocie zgodności prawa krajowego, w tym orzecznictwa państw członkowskich, z prawem Unii (zob. podobnie wyroki: *Triveneta Zuccheri i in./Komisja*, C-347/87, EU:C:1990:129, pkt 16; a także *Schwarz*, C-321/07, EU:C:2009:104, pkt 48).

- 23 W tych okolicznościach zadane pytania, które należy badać łącznie, powinny być rozumiane w taki sposób, iż sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy zasada wyczerpania prawa do rozpowszechniania przewidziana w art. 4 ust. 2 dyrektywy 2001/29 ma zastosowanie w sytuacji, gdy reprodukcja dzieła objętego ochroną, po dokonaniu jej sprzedaży na obszarze Unii za zgodą uprawnionego z prawa autorskiego, przeszła zmianę swego nośnika, taką jak transfer tej reprodukcji figurującej na plakacie papierowym na płótno malarskie, i została ponownie wprowadzona na rynek w swej nowej formie.
- 24 Tytułem wstępnym należy zauważyć, iż Pictoright uważa, że ze względu na istotne zmiany, jakie przeszły plakaty w trakcie procesu transferu na płótno reprodukcji chronionych dzieł, płótna te są adaptacją tych dzieł, do których nie ma zastosowania prawo do rozpowszechniania. Podnosi ona, iż prawo do adaptacji w dziedzinie prawa autorskiego nie jest zharmonizowane w prawie Unii, lecz uregulowane w art. 12 konwencji berneńskiej.
- 25 Należy zatem dokonać weryfikacji, czy okoliczności w sprawie w postępowaniu głównym wchodzą w zakres stosowania dyrektywy 2001/29.
- 26 Jeżeli chodzi o prawo do adaptacji, nie ulega wątpliwości, że art. 12 konwencji berneńskiej przyznaje autorom dzieł literackich lub artystycznych wyłączne prawo do udzielania zezwoleń na adaptację, aranżację i inne przeróbki ich dzieł i że w omawianej dyrektywie nie figuruje żaden będący jego odpowiednikiem przepis.
- 27 Niemniej jednak bez potrzeby dokonania wykładni pojęcia adaptacji w rozumieniu omawianego art. 12 wystarczy stwierdzić, że zarówno plakat papierowy, jak i transfer na płótno malarskie zawierają obraz chronionego dzieła artystycznego, a zatem wchodzą w zakres art. 4 ust. 1 dyrektywy 2001/29 jako kopie chronionego dzieła sprzedawanego na obszarze Unii. Przepis ten ustanawia wyłączne prawo autorów do zezwalania na publiczne rozpowszechnianie, w jakiejkolwiek formie, oryginału lub kopii ich utworów w drodze sprzedaży lub w inny sposób bądź zakazywania takiego rozpowszechniania.
- 28 Należy zatem uznać, że okoliczności w sprawie w postępowaniu głównym wchodzą w zakres stosowania art. 4 omawianej dyrektywy.
- 29 Co się tyczy przesłanek stosowania zasady wyczerpania, to z art. 4 ust. 2 tej samej dyrektywy wynika, że prawo do rozpowszechniania oryginału lub kopii danego utworu wyczerpuje się tylko w przypadku pierwszej sprzedaży danego przedmiotu lub innego przeniesienia własności na obszarze Unii przez podmiot praw autorskich lub za jego zezwoleniem.
- 30 Ponadto zgodnie z orzecznictwem Trybunału omawiany art. 4 ust. 2 nie pozostawia państwom członkowskim swobody ustanowienia zasady wyczerpania innej niż

przewidziana w tym przepisie, ponieważ jak wynika z motywu 31 dyrektywy 2001/29 rozbieżność krajowych systemów prawnych w odniesieniu do instytucji wyczerpania prawa do rozpowszechniania może mieć bezpośredni wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rynku wewnętrznego (zob. podobnie wyrok Laserdisken, C-479/04, EU:C:2006:549, pkt 24, 56).

- 31 Opierając się na brzmieniu omawianego art. 4 ust. 2 Trybunał orzekł, że prawo do rozpowszechniania wyczerpuje się w razie wystąpienia dwóch przesłanek, a mianowicie, po pierwsze, gdy oryginał utworu lub jego kopie zostały wprowadzone do obrotu przez podmiot praw autorskich lub za jego zezwoleniem, i po drugie, gdy to wprowadzenie do obrotu miało miejsce na obszarze Unii (zob. wyrok Laserdisken, EU:C:2006:549, pkt 21).
- 32 W sprawie w postępowaniu głównym bezsporne jest, że plakaty stanowiące reprodukcje dzieł znanych malarzy, które objęte są prawami autorskimi reprezentowanych przez Pictoright uprawnionych, zostały wprowadzone na rynek na obszarze EOG za zezwoleniem tych uprawnionych.
- 33 Strony w postępowaniu głównym nie zgadzają się jednak, po pierwsze, w kwestii, czy wyczerpanie prawa do rozpowszechniania obejmuje przedmiot materialny, w którym wyrażone jest dzieło lub jego kopia, czy też sam wytwór intelektualny autora, oraz po drugie, w kwestii, czy zmiana nośnika, taka jakiej dokonała Allposters, ma wpływ na wyczerpanie wyłącznego prawa do rozpowszechniania.
- 34 Jeżeli chodzi w pierwszej kolejności o przedmiot prawa do rozpowszechniania, art. 4 ust. 2 dyrektywy 2001/29 odnosi się do pierwszej sprzedaży lub innego rodzaju pierwszego przeniesienia własności „tego przedmiotu”.
- 35 Ponadto zgodnie z brzmieniem motywu 28 dyrektywy 2001/28 „ochrona prawa autorskiego na mocy [tej] dyrektywy obejmuje wyłączone prawo do kontrolowania dystrybucji utworu w postaci materialnego nośnika”. Zgodnie z tym samym motywem „pierwsza sprzedaż na obszarze [Unii] oryginału utworu lub jego kopii przez podmiot praw autorskich lub za jego zezwoleniem wyczerpuje całkowicie prawo do kontrolowania odprzedaży tego przedmiotu na obszarze [Unii].
- 36 Podobnie z utrwalonego orzecznictwa Trybunału wynika, że utwory literackie i artystyczne mogą stanowić przedmiot wykorzystania gospodarczego bądź w drodze publicznego przedstawienia, bądź w drodze reprodukcji i wprowadzenia ich do obrotu na nośnikach materialnych (wyrok FDV, C-61/97, EU:C:1998:422, pkt 14 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 37 Z powyższych rozważań wynika, że stosując wyrażenia „materialnego nośnika” i „tego przedmiotu”, prawodawca Unii chciał przyznać autorom kontrolę nad pierwszym wprowadzeniem na rynek na obszarze Unii każdego materialnego przedmiotu, w którym wyrażona jest ich twórczość intelektualna.
- 38 Jak podkreśla zatem słusznie Komisja Europejska, wniosek ten znajduje potwierdzenie w prawie międzynarodowym, a zwłaszcza w traktacie WIPO o prawie autorskim, w świetle którego, tak dalece jak to możliwe, należy dokonywać wykładni dyrektywy 2001/29 (zob. podobnie wyroki Laserdisken, EU:C:2006:549, pkt 39, 40; Peek

& Cloppenburg, C-456/06, EU:C:2008:232, pkt 30, 31; Football Association Premier League i in., C-403/08; C-429/08, EU:C:2011:631, pkt 189; Donner, C-5/11, EU:C:2012:370, pkt 23).

- 39 Artykuł 6 ust. 1 omawianego traktatu stanowi bowiem, iż autorom utworów literackich i artystycznych przysługuje wyłączne prawo zezwalania na publiczne udostępnianie oryginału i zwielokrotnionych egzemplarzy utworów drogą sprzedaży lub innej formy przeniesienia własności. W tym zakresie znaczenie słowa „egzemplarze” zostało objaśnione przez umawiające się strony w drodze uzgodnionej deklaracji dotyczącej art. 6 i 7 tego traktatu przyjętej przez Konferencję Dyplomatyczną w dniu 20 grudnia 1996 r., w trakcie której został przyjęty omawiany traktat. Zgodnie z brzmieniem tej deklaracji „używane w tych artykułach wyrażenia »zwielokrotnione egzemplarze« i »oryginał i zwielokrotnione egzemplarze«, w kontekście prawa wprowadzania do obrotu i prawa najmu przewidzianych w tych artykułach, odnoszą się wyłącznie do utrwalonych zwielokrotnionych egzemplarzy, które mogą zostać wprowadzone do obrotu jako przedmioty materialne”.
- 40 Należy zatem uznać, że wyczerpanie prawa do rozpowszechniania ma zastosowanie do przedmiotu materialnego, w którym wyrażony jest chroniony utwór lub jego kopia, jeżeli został on wprowadzony na rynek za zgodą uprawnionego z prawa autorskiego.
- 41 W drugiej kolejności należy zweryfikować, czy fakt, że przedmiot, który został sprzedany za zgodą uprawnionego z prawa autorskiego, doznał następnie zmian w swoim materialnym nośniku, ma wpływ na wyczerpanie prawa do rozpowszechniania w rozumieniu art. 4 ust. 2 dyrektywy 2001/29.
- 42 W sprawie w postępowaniu głównym dokonana zmiana polega na transferze na płótno malarskie obrazu dzieła artystycznego figurującego na plakacie papierowym w drodze procesu opisanego w pkt 15 niniejszego wyroku, prowadzącego do zamiany nośnika z papieru na płótno malarskie. Z uwag poczynionych przez strony w postępowaniu głównym wynika, że technika ta pozwala na zwiększenie trwałości reprodukcji, polepszenie jakości obrazu w porównaniu z plakatem i większe przybliżenie wyniku do oryginału dzieła.
- 43 W tym względzie należy uznać, jak słusznie podnosi rząd francuski, że zamiana nośnika, jaka została dokonana w sprawie w postępowaniu głównym, pociąga za sobą stworzenie nowego przedmiotu, w którym wyrażony jest obraz chronionego dzieła, podczas gdy plakat jako taki przestaje istnieć. Tego rodzaju zmiana kopii chronionego dzieła, która powoduje większe przybliżenie wyniku do oryginału, jest w stanie ustanowić w rzeczywistości nową reprodukcję tego dzieła w rozumieniu art. 2 ust. lit. a) dyrektywy 2001/29, która wchodzi w zakres wyłącznego prawa autora i wymaga jego zezwolenia.
- 44 Allposters utrzymuje jednak, że transferu na płótno malarskie nie można zakwalifikować jako reprodukcji, ze względu na to, że nie mamy tu do czynienia z powielaniem kopii chronionego dzieła, ponieważ obraz zostaje przeniesiony i nie figuruje już na plakacie papierowym. Wyjaśnia ona, iż farba drukarska, za pomocą której dokonuje się reprodukcji dzieła, nie ulega zmianie i że nic nie ma wpływu na samo dzieło.

- 45 Ta argumentacja nie może zostać przyjęta. Okoliczność bowiem, iż farba drukarska zostaje zachowana w trakcie procesu transferu, nie jest w stanie wpłynąć na ustalenie, że nośnik obrazu uległ zmianie. Najistotniejsze jest ustalenie, czy przedmiot, który uległ zmianie, oceniany całościowo, jest sam w sobie, fizycznie, przedmiotem, który został wprowadzony na rynek za zgodą podmiotu prawa autorskiego. Nie wydaje się, aby taka sytuacja miała miejsce w sprawie w postępowaniu głównym.
- 46 W konsekwencji zgoda uprawnionego z prawa autorskiego nie dotyczy rozpowszechniania przedmiotu, w którym wyrażony jest jego utwór, jeżeli przedmiot ten został zmieniony po jego pierwszej sprzedaży, w taki sposób, że stanowi on nową reprodukcję tego dzieła. W takim przypadku prawo do rozpowszechniania takiego przedmiotu zostaje wyczerpane jedynie w wyniku pierwszej sprzedaży lub pierwszego przeniesienia własności tego nowego przedmiotu za zgodą podmiotu prawa autorskiego.
- 47 Taką wykładnię umacnia główny cel dyrektywy 2001/29, którym zgodnie z motywami 9 i 10 tej dyrektywy jest wprowadzenie wysokiego poziomu ochrony między innymi artystów, umożliwiającego im otrzymywanie stosownego wynagrodzenia z korzystania z ich utworów (zob. wyroki SGAE, C-306/05, EU:C:2006:764, pkt 36; Peek & Cloppenburg, EU:C:2008:232, pkt 37; Football Association Premier League i in., EU:C:2011:631, pkt 186).
- 48 Z przedstawionych przed Trybunałem argumentów wysuniętych przez strony w postępowaniu głównym wynika, że uprawnieni z praw autorskich nie wyrazili, przynajmniej w wyraźny sposób, zgody na rozpowszechnianie transferów na płótno malarskie. W konsekwencji zastosowanie zasady wyczerpania prawa do rozpowszechniania pozbawiłoby tych uprawnionych możliwości zakazania rozpowszechniania tych przedmiotów bądź w przypadku rozpowszechniania – wymagania stosownego wynagrodzenia za gospodarcze wykorzystanie ich utworów. W tym względzie Trybunał orzekł już, że aby wynagrodzenie to było stosowne, musi pozostawać w rozsądnym związku z wartością gospodarczą wykorzystania chronionego przedmiotu (zob. analogicznie wyrok Football Association Premier League i in., EU:C:2011:631, pkt 107–109). Jeżeli chodzi o transfery na płótno malarskie, strony w postępowaniu głównym przyznały, że ich wartość gospodarcza przekracza w znaczny sposób wartość plakatów.
- 49 Mając na względzie całość powyższych rozważań, należy odpowiedzieć na postawione pytania, iż art. 4 ust. 2 dyrektywy 2001/29 należy interpretować w ten sposób, że zasada wyczerpania prawa do rozpowszechniania nie ma zastosowania w sytuacji, gdy reprodukcja dzieła objętego ochroną, po dokonaniu jej sprzedaży na obszarze Unii za zgodą uprawnionego z prawa autorskiego, przeszła zamianę nośnika, taką jak transfer tej reprodukcji figurującej na plakacie papierowym na płótno malarskie, i została ponownie wprowadzona na rynek w swej nowej formie.

W przedmiocie kosztów

- 50 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag

Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (czwarta izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 4 ust. 2 dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym należy interpretować w ten sposób, że zasada wyczerpania prawa do rozpowszechniania nie ma zastosowania w sytuacji, gdy reprodukcja dzieła objętego ochroną, po dokonaniu jej sprzedaży na obszarze Unii Europejskiej za zgodą uprawnionego z prawa autorskiego, przeszła zamianę nośnika, taką jak transfer tej reprodukcji figurującej na plakacie papierowym na płótno malarskie, i została ponownie wprowadzona na rynek w swej nowej formie.

Podpisy

---

* Język postępowania: niderlandzki.

© Unia Europejska , <http://eur-lex.europa.eu/>